

Nr 220.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om användande för väg-
ändamål av sten, som undanröjes från odlad eller
odlingsbar jord.*

(4:e avd.)

I en inom första kammaren av herr *Alfred Nilsson* väckt motion (I: 257) har hemställts, att riksdagen ville uttala sig för en utredning genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg om möjligheten av att för vägändamål använda sten, som undanröjes från odlad eller odlingsbar jord.

Till stöd för sitt yrkande har motionären anfört följande.

Under senare år har ett intensivt röjningsarbete bedrivits för att från odlad eller odlingsbar jord avlägsna stenar och detta helt naturligt bland annat av den anledningen, att statsbidrag till kostnaderna härför kan erhållas genom lantbruksnämnderna. Tack vare de maskinella anordningar, som numera komma till användning, är det ofta betydande mängder av sten, som bortföras från en egendom, och det kan vara fråga om stenblock med en vikt av flera ton. Många gånger avlastas de undanröjda stenarna i väldiga högar eller rösen alldeles i egendomens närhet, och det är därvid ej ovanligt att dessa stenpartier te sig anskrämliga och misspyrdande för den omkringliggande bygden.

Olägenheterna av dessa stenhögar äro så påtagliga, att det bör övervägas att vidtaga särskilda åtgärder för stenarnas bortforslande. En lösning av frågan synes vara att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen använder sig av dessa stenpartier för vägändamål. I varje fall synes en närmare undersökning böra komma till stånd rörande möjligheter för en dylik anordning.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttrande avgivits av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, som därvid anfört följande.

De vägändamål, vartill stenen under vissa förutsättningar skulle kunna användas, äro som fyllnadsmaterial och för tillverkning av makadam eller väggrus.

Vid anläggning av väg tagas erforderliga fyllnadsmassor i första hand från skärningar i linjen. Förhållandena äro dock ofta sådana, att där tillgängliga massor icke äro tillräckliga. I sådant fall måste massor anskaffas från utanför vägområdet belägna sidotag. Med hänsyn till de allt mera ökade kostnaderna för transporter och svårigheten att erhålla arbetskraft måste vid valet av sidotag stor vikt läggas vid sidotagets belägenhet samt materialets beskaffenhet. Transportvägen bör således vara den kortast möjliga och materialet sådant, att det kan upplastas med grävmaskin eller på jämförligt sätt.

Här ifrågavarande stenupplag torde i allmänhet icke uppfylla nyssnämnda fordringar. I stenupplagen, som ofta äro ur transportsynpunkt olämpligt belägna, förekomma — såsom av motionen framgår — mycket stora stenar, som göra, att snabb och billig maskinell lastning icke kan ske, för så vitt icke stenarna sprängas sönder till lämplig storlek.

Även om stenupplagen ställdes till väg- och vattenbyggnadsverkets disposition kostnadsfritt, skulle därför i flertalet fall betydande kostnadsökningar uppstå, jämfört med om massorna toges från på vanligt sätt utvalda sidotag.

Vid tillverkning av makadam eller väggrus kunna måhända sådana stenupplag, varom här är fråga, komma till användning, därest upplagens storlek och belägenhet är sådan, att den sammanlagda kostnaden för slagning och krossning samt transport till vägbyggnaden icke blir större, än vad som skulle bliva förhållandet, om materialet framställes på sedvanligt sätt — i bergskärningar i linjen eller i lämpligt belägna sidotagsberg.

Möjligheterna att använda stenen bliva således beroende på utfallet av den ekonomiska beräkning, som får göras vid varje särskilt fall. Då tillvaratagandet av stenen kräver en relativt stor insats av manuell arbetskraft, blir även tillgången på sådan av betydelse vid frågans avgörande.

Av det anförda framgår, framhåller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen slutligen, att förutsättningar i allmänhet icke föreligga att använda här aktuell sten för vägändamål. För att minska av motionären påtalade olägenheter bör dock enligt styrelsens uppfattning den möjligheten utnyttjas, att markägaren själv — mot den ersättning som därvid kan överenskommas — levererar stenen i lämplig storlek, där behov av den finnes. Med hänsyn härtill synes det styrelsen lämpligt, att markägare som har tillgång till stenupplag tager kontakt med vederbörande vägförvaltning.

Utskottet finner för sin del syftet med förevarande motion väl värt att beakta icke minst ur naturskyddssynpunkt. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens remissyttrande ger emellertid vid handen, att förutsättningar i allmänhet saknas för att till rimliga kostnader använda den sten som undanröjes från odlad eller odlingsbar jord för vägändamål. Att föreskriva vägförvaltningarna någon generell skyldighet att begagna sig av sådan sten torde därför icke kunna komma i fråga. Enligt utskottets mening bör detta dock icke hindra att vägförvaltningarna, där så befinnes ekonomiskt försvarbart, välvilligt pröva de framställningar om avyttring av sten som må göras av vederbörande markägare. Jämväl inom det enskilda vägväsendet bör ifrågavarande sten under enahanda villkor kunna komma till användning.

Då motionens syfte sålunda kan tillgodoses genom överenskommelser av nu angiven innebörd mellan vederbörande vägförvaltningar och markägare och då utskottet förutsätter att dylika överenskommelser komma att träffas, synes anledning icke föreligga för riksdagen att göra särskild framställning i ärendet. Utskottet hemställer därför,

att motionen I: 257 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 november 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 219.